

Gjimnazi "Loyola" në Prizren- shembull tipik për një shkollim solid

Gjimnazi "Loyola" në Prizren është shembull tipik për një shkollim solid që përgatit të rinjtë për t'u përballur me sfidat e mëtejshme të jetës. Natyrisht kjo besohet jo vetëm nga rezultatet e larta që shënon ky gjimnaz, por edhe për faktin se themeluesit, finançuesit dhe rregullat arsimore janë të gjitha sipas sistemit arsimor gjerman. Në testin e maturës shtetërore këtë vit, ashtu si edhe viteve të kaluara, kalueshmëria e nxënësve ishte 100% ashtu siç ishte shumë i lartë edhe rezultati në këtë test. Ky gjimnaz ushtron aktivitetin e tij intensiv prej vitit 2005, dhe nga viti në vit ka ardhur duke u zgjeruar. Gjimnazi "Loyola" në Prizren është gjimnaz privat, klasik i pranuar nga shteti, me një konvikt për

vajza dhe një konvikt për djem. Nxënësit që në këtë shkollë vijjnë me njohuri paraprake të gjuhës angleze, në klasën e 6 dhe 7 u ofrohen kurse, që t'i ruajnë këto njohuri. Nga gjuha gjermane nxënësit mund të fi-

tojnë diplomën e gjuhës gjermane, njërin nga parakushtet më të rëndësishëm për të studiuar jashtë vendit, aty ku flitet gjermanishtja. Nga latinishtja duhet të arrihet niveli i cili së paku i përgjigjet "Latinumit të vogël".

Në këtë shkollë ka kushte shumë të mira për mësim, me salla dhe kabinete të nevojshme, por edhe konvikt për djem dhe vajza, madje për t'u ardhur më shumë në ndihmë vajzave, ato kanë numër më të madh akomodimi në konvikt. Në këtë shkollë mësojnë jo vetëm të rinj dhe të dhe të reja nga Kosova, por edhe nga Shqipëria dhe Mali i Zi, ndonëse në numër të vogël. Themelues dhe drejtor i gjim-

nazit "Loyola-Gymnasium" në Prizren është A. Walter Happel SJ, i cili ndërkohë është ekspert i çështjeve të arsimit dhe edukimit. A. Walter Happel SJ, herë pas here vjen me ide që kanë gjetur jehonë në sistemin arsimor në Kosovë, por edhe më gjerë. Në njërin prej tyre drejtori gjerman i drejtohet opinionit arsimor me një temë të rëndësishme që ka të bëjë me nocionin "arsimim", dhe mënyrat më të mira për të qenë të suksesshëm në këtë mision.

Të shtojmë në fund se me rastin e 12 Qershorit- Ditës së Lirisë të Republikës së Kosovës, Presidentja e Kosovës znj. Atifete Jahjaga mori vendim për të dekoruar një numër personalitetesh të vendit dhe ndërkombëtarë. Në mesin e të dekoruarve ishte edhe A. Walter Happel, SJ, i cili u dekorua me dekoratën MEDALJA PRESIDENCIALE E MERITAVE, për kontributin e dhënë në fushën e arsimit.
A. Ndoja

A. Walter Happel SJ

Sot çdokund hasim nocionin "arsimim". Thuhet që arsimimi është njëri ndër kushtet më të rëndësishme në profesion, dhe kjo më së shumti në bashkëveprim ose me një udhëzim të një domosdoshmërie të të mësuarit gjatë gjithë jetës. Nëse dëshirojmë ta zvogëlojmë numrin e të papunëve, atëherë ofrohen kurse për avancim të mëtejshëm. Nëse ka probleme në ndërmarrje, atëherë duhet të ndihmojmë seminarët që organizohen brenda tyre. Nga kjo mund të krijohet përshtypja se arsimimi është një instrument i cili korrigjon gjithçka. Sipas një studimi të kryer nga OECD-ja, në vitin 2000, vetëm 20% e asaj çfarë është mësuar është përdorur pas dhjetë vjetësh, ndësa 80% e dijes dhe teknika "know how" ishte veçse e tejkaluar. Por 80% e njerëzve, të cilët ishin duke punuar në vitin 2000, ishin aktiv në botën e punës edhe në vitin 2010. Po të ishte arsimimi, pra barazi me dijen apo barazi me dijen e përdorshme, atëherë të arsimuarit e vitit 2000 do të ishin të paarsimuarit e sotëm. Ky absurditet do të tregonte, që arsimimi nuk është i reduktuar në dije. Arsimimi është më shumë se dije; arsimimi është një ndalesë themelore, e cila e bashkërendit dijen, dëshirën, mundësinë dhe orientimin. Pa shpikjen e artit të shtypjes së librave nuk do të merreshim me mend renesansa dhe reformacioni e as iluminizmi. Edhe pse janë zhdukur disa nga krijimet e asaj kohe, është e mundshme të lexohet mjaft për këto periudha letrare, ndërsa me të mësuarin përmendësh do të ishte plotësisht e pamundur, sidomos në ditët e sotme, të ndërtohej dhe të organizohej një formë e vlefshme dhe përparimtare e kësaj bote. Në princip, tani do të ishte e pamundur qasja në dijen e asaj kohe. Për këtë nocioni i arsimimit

Fëmijëve u nevojitet e ardhmja Mendime mbi misionin arsimor të Loyola-Gymnasium

mund të përkufizohet si në vijim: Arsimimi nuk është vetëm zbatim i dijes, por formësim i tërësishtëm i njeriut, i cili i shpie përpara aftësitë dhe dhuntitë e tij përmes edukimit, i palos ato dhe i përcjell vazhdimisht me zhvillimin e tij. Kjo është dhe mbetet gjatë tërë jetës e ndërlydhur me procesin e të menduarit, të asaj çfarë bëjmë dhe çfarë ndiejmë. Arsimimi pa edukim nuk është i mundur. Tani më lejon të hedhim një shikim në botën e sundimit osman dhe në kohën e tyre, dhe do të zbulojmë diçka krejt tjetër. Pse në botën e sundimit osman? Sepse Loyola-Gymnasium ka për qëllim arsimimin në Kosovë dhe Kosova, siç e dimë, ka qenë pjesë e sundimit osman për pesë shekuj me radhë, d.m.th. deri në vitin 1912. Në Perandorinë Osmane për treqind vjet me radhë nuk iu nënshtrua ndikimit revolucionar të kulturës së shtypjes së librit. Vetë "Kurani" u shtyp dhe u shumëzua për myslimanët në vitin 1828. Pranimit dhe regjistrimi i shkencës bëhet edhe më tutje me anë të të dëgjuarit dhe të mbajturit mend. Kultura qëndroi edhe më tutje gojore dhe deri më tani mund të thuhet që nuk ka ndryshuar pothuajse fare. Arsimimi në këtë rreth kulturor edhe më tutje kuptohet si diçka që përvetëson tradicionalen gojore dhe ndërmjetësimin e përbajtjes së mësimin, e cila përvetësohet përmes të të mësuarit përmendësh. Memorizimi dhe të pyeturit e mësimin i përfshijnë shkollat dhe mësimin. Kush ka kujtesë të mirë, feston edhe triumfe shkollërore. Do të përmend në vijim një shembull tipik të sjelljes së

mësimdhënësit përballë një pyetjeje të një nxënësi në mësim, i cili nuk kupton diçka: "Ti nuk duhet të pyesësh ose të kuptosh, ti duhet thjesht ta mësosh përmendësh." Kjo i ka arsytet e veta, në mes tjerash, në kulturën islame, e cila kuptohet si më e mira e të gjitha bashkësive, pasi që në "Kuran" thuhet kështu: (Sure 3, 110-112): "110. Ju jeni populli më i dobishëm, i ardhur për të mirën e njerëzve, të urdhëroni për mirë, të ndaloni nga veprat e këqia dhe të besoni Allahun. E sikur ihtarët e librit të besonin drejt, do të ishte shumë më mirë për ta. Disa prej tyre janë besimtarë, por shumica e tyre janë larg rrugës së Zotit. Kultura islame nuk ka çfarë të mësojë nga kulturat tjera, ajo është më e mira nga të gjitha kulturat e shoqërive tjera. Nevoja e zgjerimit të marrjes së njohurive në sasi më të mëdha është detyrimisht e kufizuar, në disa pikëpamje kjo shpesh perceptohet si arrogancë kulturore, e cila ka pasojat marramendëse, jo vetëm në zhvillimin ekonomik, por edhe në përparimin dhe organizimin e gjithmbarshëm të shoqërisë në të cilën ai jeton. Nga kjo çka u tha më lart del që Loyola-Gymnasium nuk ka për detyrë vetëm ndërmjetësimin e arsimimit për fëmijët; krahas ndërmjetësimin të arsimimit për nxënësit e gjimnazit, shumë më shumë duhet të bëjmë në bindjen e prindërve, mësimdhënësve vendorë dhe Ministrisë së Arsimit, pasi që të gjithë janë edukuar dhe shkolluar në frymën e përkthuar më lart dhe duhet të binden, që krahas civilizimit të përjetuar nga ata, ka edhe rrugë tjera dhe atë me vlera, dhe kjo është veçanërisht e rëndësishme, pasi që Kosova përpigjet për një lidhje të qëndrueshme

politike dhe ekonomike me Evropën. Por më lejoni të kthehem te tema dhe te pasojat, të cilat hasen deri në ditët e sotme të shtetet pasardhëse të Perandorisë Osmane. Kjo mund të duket shumë qartë në shembullin në vijim: Arab Human Development Report 2003 thekson se në botën arabe gjatë viteve 1970 janë përkthyer vetëm 20% e librave të përkthyer në një shtet të vogël siç është Greqia. Siç u tha tashmë, Kosova ishte për pesë shekuj nën Perandorinë Osmane deri sa u mund me gjak nga popullata vendore dhe më vonë në luftën ballkanike u aneksua nga Serbia. Nuk është për t'u habitur që trashëgimia osmane e dominon Kosovën dhe përditshmërinë shkollërore në Kosovë edhe në ditët e sotme, dhe ku obligimi shkollor u fut disa vite pas Luftës së Parë Botërore dhe gjimnazi i parë u hap tek pas Luftës së Dytë Botërore. Gjithashtu arsimimi në shkollat publike, i cili duhet të vendosë bazat, arrijt dhe pasurinë e përvojave njëzëzore në gjeneratat e ardhshme, vazhdon më së shumti të trasmetojë përvetësimin e dijes përmes memorizimit tradicional, dhe i cili në të shumtën e rasteve ndërmjetëson përbajtjen e mësimin gojarisht. Kjo bëhet edhe më e qartë nëse shikojmë përpilimin e detyrave në teste nëpër shkollë, ku nuk mund të vërehet ndonjë dallim shumë i madh nëse është lëndë shkencore apo shoqërore. Në të gjitha dominon memorizimi, forma e provimit e ashtuquajtur multiple-choice. Kjo përvojë e arritshmërisë në vend pëlqehet të duket si moderne, por sipas rrafshit tonë me

këtë përvojë kontrollohet faktikisht vetëm linja e parë, veçanërisht njohuria faktike, pra të mësuarit përmendësh. Në vend që të shtrohen pyetje vetëm për njohurinë e fakteve, do të duhej për shembull t'u jepet një temë për të shkruar, si: "Gjykoni, pse edukimi në konvikt i shërben të mirës së një nxënësi". Këtu nxënësi duhet patjetër t'i qaset procesit të të menduarit. Këtu vihet në pah kreativiteti, ushtrohet transferi i të menduarit, duhet të mësohet forca e gjykimit. Ndryshe, nga përvoja me multiple-choice, këtu mund të kontrollohet shumë përmes një hartimi me shkrim. Ne duhet të përpigemi që t'u mësojmë nxënësve lëndët dhe përbajtjen e tyre në kuptimin formativ. Kështu për shembull, ne nuk duhet ta shohim mësimdhënien e gjuhëve vetëm si mjet komunikimi, por edhe si mjet transmissioi kulturor, prandaj edhe nuk është e pa rëndësishme cilat gjuhë mësohen. Në Loyola-Gymnasium u ofrojmë, për shembull, që nga klasët e gjashta paralelisht gjuhën latine dhe gjuhën gjermane. Latinishten për të pasur mundësinë për të qëndruar lidhur me rrënjët e kulturës evropiane, dhe gjermanishten për të qëndruar lidhur me Evropën e sotme. Kështu gjuha duhet dhe mund të ndihmojë në mposhtjen e jofunksionalitetit integruar, e cila mund të jetë pengesë përmes arrogancës kulturore, ndoshta mund të thuhet edhe injorancës kulturore. Interesi në shkollë dhe në të mësuar nuk mjafton, nëse mjetet për ndërmjetësimin e mësimin shërbejnë vetëm për përvetësimin e kulturës së vet, në vend që të korrigjohen ato me ndonjë pyetje, nëse do të ishte më mirë të bëhej

ndryshe. E ardhmja i takon atij që kërkon, atij që pyet, atij që do më shumë dhe që do diçka më të mirë. Kjo është ajo çfarë në të vërtetë kërkon Loyola-Gymnasium. Ne nuk duhet assesi të kufizohemi në korrektësinë politike, nëse jemi të interesuar të bëjmë ndryshime dhe përmirësime. Krahasimi i kulturave dhe gjykimi i tyre nuk duhet të ndahet kurrë nga caku, për të cilin përpigemi. E vlefshme do të ishte, nëse i provojmë të gjitha dhe e mbajmë vetëm atë më të mirën. Një shembull i fundit: mënyra si ne sillemi me njëri-tjetrin në Loyola-Gymnasium, si shkojmë ne me njërit-jetrit dhe me nxënësit dhe si i trajtojmë ata, i shërben arsimimit në formimin e zemrave. Nëse secili llogarit se individualiteti qëndron në pikëqëndrim të vëmendjes, jo njeriu si pjesë e fundit e gjithçkaje, por si pikë dalëse dhe cak i secilit interes, atëherë i ka pasojat e veta për të menduarit dhe veprimin në një shoqëri dhe për vetë shoqërinë. Nëse nxënësit rriten dhe edukohen në këtë frymë, atëherë nga ta do të dalin njerëz, të cilët do të shihen si rrezik për shoqëritë diktatoriale. Ata janë rrezik për autoritetet të cilat janë të legjitimuar jo nga arritjet e tyre, por vetëm nga një vend i uzurpuar duke qenë pjesë e sistemit. Duhet t'u bëjmë me dije gjithashtu, që duhet të hiqet dorë nga një vendim kur vjen në shprehje një vendim tjetër. Prandaj, në ne mbetet përgjegjësia për suksesin ose dështimin në jetën tonë dhe kështu edhe në shoqërinë tonë. A do të jemi ne ata që do ta bëjmë tokën frytdhënëse apo do të lejojmë që të jemi të udhëhequr? "Inshallah", pra "do Zoti", në kulturën islame shpesh përdoret në kuptimin e "ndoshta" apo "shohim", apo do t'i qasemi vetë punës? Vendimi duhet të jetë yni. Përgjegjës të jetës sonë duhet të mbesim përgjithmonë ne, dhe jo të tjerët!